

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Ukládání správních trestů v přestupkovém řízení –
město Šumperk**

Petra Skálová Bínová

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petra Skálová Bínová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Šumperk

Název práce

Ukládání správních trestů v přestupkovém řízení – město Šumperk

Název anglicky

Imposition of sanctions in misdemeanor proceedings – the city of Šumperk

Cíle práce

Cílem práce je posouzení efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení ve městě Šumperk a dále posouzení, zda současná právní úprava pro ukládání sankcí za přestupky naplňuje svůj účel ochrany společnosti proti společensky škodlivým protiprávním činům. V případě zjištěných nedostatků bude navržen efektivnější postup.

Metodika

- shromáždění a prostudování pramenů a literatury pro zpracování zadané práce s využitím metody excerpcce
- roztřídění dle předem stanovených klíčových znaků a provedení obsahové analýzy právních textů jednotlivých částí
- získání podkladů pro analytickou část práce – konzultace s odborníky, rozhovory, statistická data
- vyhodnocení získaných dat metodou syntézy pro zpracování aplikační části práce
- sumarizace výsledků, vlastní zjištění
- vyhodnocení, diskuze a závěr s využitím metody komparace teoretické a aplikační části práce

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

správní právo, přestupky, přestupkové řízení, přestupkové právo, trestní právo správní

Doporučené zdroje informací

BOHADLO, D. a kol. Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013. xiv, 206 s. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-413-1.

FRUMAROVÁ, K. a kol. Správní trestání. Vydání první. Praha: Leges, 2017. 396 stran. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9.

HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z. Správní právo hmotné : obecná část. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-353-7

JEMELKA, L. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. xxii, 1028 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.

KOPECKÝ, M. Správní právo : obecná část. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.

KUČEROVÁ, H. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. 960 stran. Komentátor. ISBN 978-80-7502-383-4.

Správní řád : změny správního řádu od 1.7.2017 ; Přestupky : od 1.7.2017 : zákon o některých přestupcích : zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich ; Soudní řád správní. Ostrava: Sagit, 2017. ISBN 978-80-7488-234-0.

STRAKOŠ, J., KROUPOVÁ, P. Základy správního trestání. 3. rozšířené a doplněné vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu, 2019. 124 stran. Skripta. Ediční řada: fialová. ISBN 978-80-86976-54-9.

STRAKOŠ, J. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. xxv, 232 stran. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-521-7.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 ZS – PEF

Vedoucí práce

Bc. Mgr. Veronika Jarolínová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 4. 10. 2021

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 07. 11. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ukládání správních trestů v přestupkovém řízení – město Šumperk" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.11.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala především Mgr. Bc. Veronice Jarolínové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a ochotu během psaní bakalářské práce. Dále také Mgr. Adamovi Kauerovi a Mgr. Petře Hanákové Bečvářové za vstřícnost a cenné informace při zpracování této práce.

Ukládání správních trestů v přestupkovém řízení – město Šumperk

Abstrakt

Bakalářská práce je věnována problematice přestupků. Předmětem teoretické části je vymezení pojmů správněprávní odpovědnosti, správních trestů a přestupkového řízení. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích byl zrušen a přestupkové právo bylo rekodifikováno s účinností od 1. 7. 2017 dvěma novými zákony, a to zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákonem č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve kterém jsou definovány skutkové podstaty jednotlivých přestupků. Některé vybrané změny v teoretické části své bakalářské práce zohledňuji a vysvětluji. Změna se týká především oblasti blokového řízení, které je nyní nahrazeno příkazním řízením, dále změna v promlčecí době a správním trestání. Předmětem praktické části je pak rozbor a popis činnosti přestupkové agendy oddělení přestupků Městského úřadu Šumperk ve vztahu k řešení přestupků, ukládání správních trestů a způsobů jejich projednávání, a to konkrétně za sledované období pěti let.

Klíčová slova: Správní právo, odpovědnost pachatele, správní tresty, přestupkové řízení, veřejnoprávní smlouva

Imposition of sanctions in misdemeanor proceedings – the city of Šumperk

Abstract

Bachelor thesis is devoted to the issue of offences. The theoretical part deals with the definition of the concepts of lawful liability, administrative penalties and misdemeanor proceedings. Law No. 200/1990 Coll., on misdemeanors was abolished and the misdemeanor law was reconstituted with effect from 1 July 2017 by two new laws, namely Act No. 250/2016 Coll., on Liability for and Management of Offences and Law No. 251/2016 Coll., on certain offences, in which the facts of individual offences are defined. I take into account and explain some selected changes in the theoretical part of my bachelor thesis. The amendment mainly concerns the area of block procedure, which is now replaced by an injunction procedure and another change is in the limitation period and administrative punishment. The subject of the practical part is the analysis and description of the activities of the misdemeanor agenda of the Šumperk Municipal Offences Department in relation to the handling of offences, the imposition of administrative penalties and ways of dealing with them, specifically for the reference period of five years.

Keywords: Administrative law, liability of the offender, administrative penalties, misdemeanors, public contract

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Správní právo trestní a trestní právo	14
3.1 Správní delikty	14
3.2 Pojem přestupku.....	15
4 Odpovědnost pachatele a její zánik	17
4.1 Odpovědnost fyzické osoby	17
4.2 Odpovědnost fyzické osoby podnikající	18
4.3 Odpovědnost právnické osoby	18
4.4 Zánik odpovědnosti za přestupek.....	19
5 Správní tresty	22
5.1 Napomenutí	22
5.2 Pokuta.....	22
5.3 Zákaz činnosti	23
5.4 Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty.....	24
5.5 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku	24
6 Přestupkové řízení.....	25
6.1 Účastníci řízení.....	25
6.2 Zkrácené řízení.....	28
7 Veřejnoprávní smlouva	30
8 Město Šumperk	31
8.1 Přestupky na území města Šumperk	31
8.2 Přestupkové oddělení	32
9 Analýza správních trestů uložených MěÚ Šumperk v letech 2016 – 2020	34
9.1 Kritérium dle nejčastěji oznámených druhů přestupků.....	34
9.2 Kritérium dle skutkových podstat vybraných druhů přestupků	35
9.3 Kritérium dle počtu uložených a vybraných pokut	37
9.4 Kritérium dle věku pachatele	39
9.5 Kritérium dle správních obvodů obce	40
9.6 Kritérium dle způsobu vyřízení.....	40
9.7 Kritérium dle celkového počtu došlých přestupků.....	41

10 Diskuse	43
11 Závěr.....	47
12 Seznam použitých zdrojů	49

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Přehled celkového počtu uložených a vybraných pokut	37
Obrázek č. 2 Přehled celkového počtu projednaných přestupků dle věku pachatele	39
Obrázek č. 3 Přehled celkového počtu projednaných přestupků dle správních obvodů.....	40
Obrázek č. 4 Přehled celkového počtu doručených přestupků	40

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Přehled nejčastěji oznámených druhů přestupků.....	34
Tabulka č. 2 Přestupky proti občanskému soužití	34
Tabulka č. 3 Přestupky proti majetku	34
Tabulka č. 4 Přestupky proti veřejnému pořádku	34
Tabulka č. 5 Přehled celkového počtu projednávaných přestupků v jednotlivých letech ...	34

Seznam použitých zkratk

CEP	Centrální evidence přestupků
č.	Číslo
ČR	Česká republika
FO	Fyzická osoba
FOP	Fyzická osoba podnikající
MěÚ	Městský úřad
MV	Ministerstvo vnitra
např.	Například
odst.	Odstavec
PO	Právnícká osoba
písm.	Písmeno
PZ	Přestupkový zákon
Sb.	Sbírka zákonů

SŘ	Správní řád
tzn.	To, znamená
VS	Veřejnoprávní smlouva
ZOPŘN	Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
ZNP	Zákon o některých přestupcích

1 Úvod

Správní trestání je určitá oblast práva, která prošla v posledních letech několika změnami. Dne 1. 7. 2017 došlo k zásadní rekonstrukci v této oblasti, kdy nabyl účinnosti zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále i jen „ZOPŘN“), který spolu se zákonem č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (dále i jen „ZNP“) zcela nahradil do té doby stávající zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále i jen „PZ“). Právě tento zákon spolu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád (dále i jen „SŘ“), upravuje oblast přestupkového řízení. Některé z těchto změn ve své práci zohledňuji a vysvětluji.

Cílem bakalářské práce je zhodnocení procesu ukládání sankcí v přestupkovém řízení na oddělení přestupků Městského úřadu Šumperk (dále i jen „MěÚ“) a jeho následný rozbor. Dále analýza efektivnosti uložených sankcí s cílem zjistit, jaký dopad to má na pachatele přestupků a následnou vymahatelnost těchto sankcí.

Práce je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou charakterizovány pojmy přestupkového řízení, přestupkového práva a trestního práva správního. Stručně jsou také popsány některé změny, ke kterým došlo v souvislosti s přijetím ZOPŘN. V praktické části je popsána činnost správních agend, konkrétně oddělení přestupkové agendy na MěÚ Šumperk. Analýza je provedena u přestupků spáchaných v období během pěti let, a to konkrétně od roku 2016 do roku 2020 včetně. Podklady pro zpracování této bakalářské práce byly získány zejména z vlastního zjištění na oddělení přestupků MěÚ Šumperk, dále podkladů na vyžádání z Ministerstva vnitra, zákonů a dostupné literatury zabývající se touto problematikou. Statistika za rok 2020 není v analýze mé bakalářské práce záměrně, neboť v době získávání podkladů pro psaní této závěrečné práce, nebyla dosud ukončena. Závěrem této práce je vyhodnocení získaných informací a uveden vlastní náhled na řešení situace.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce bylo posouzení efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení na oddělení přestupků MěÚ Šumperk a dále posouzení, zda současná právní úprava pro ukládání sankcí za přestupky naplňuje účel ochrany společnosti proti společensky škodlivým protiprávním činům. V případě zjištěných nedostatků bude navržen efektivnější postup.

2.2 Metodika

V teoretické části bylo čerpáno z příslušných zákonů a odborné literatury zabývající se touto tematikou za použití citací a parafrází.

V praktické části bylo pracováno s kvantitativními i kvalitativními znaky, které byly statisticky zpracovány. Nejprve proběhl kvantitativní sběr dat z přestupkového oddělení na MěÚ Šumperk, který projednává přestupky pro 26 obcí. Některé podklady byly vyžádány přímo na výše zmíněném oddělení a některé na vyžádání od Ministerstva vnitra ČR. Pod kvalitativními znaky byly pak zahrnuty způsoby řešení přestupků, věk pachatele a skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití, majetku a veřejnému pořádku. Všechny tyto znaky byly analyzovány za sledované období 2016 - 2020, a to pro každý rok individuálně a současně byl sledován trend vývoje. Dále byla provedena finanční analýza pro uložené a vybrané částky pokut za sledované období.

Shromážděná data byla následně zpracována formou tabulek a graficky zobrazena za využití nástrojů Microsoft Excel verze 2013. Co se týká statistického vyhodnocení dat (použitých metod), vzhledem k povaze dat bylo využito především popisné statistiky, srovnání počtů vyřízení správního řízení v jednotlivých letech sledovaného období a následně byl sledován a hodnocen trend vývoje za sledované období. Dále byl proveden rozbor četnosti (formou tabulky četností) projednávaných přestupků za sledované období u obcí, za které vykonává MěÚ Šumperk, oddělení přestupků, přenesenou působností.

Kvalitativní část výzkumu byla provedena formou osobního dotazování s oprávněnými úředními osobami přestupkového oddělení v Šumperku, a to konkrétně s vedoucí a referenty tohoto oddělení. Otázky byly zaměřeny na novelu přestupkového zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a ve vzniklé diskusi byly konzultovány změny vycházející z novelizace tohoto zákona.

Závěr praktické části bakalářské práce je věnován výsledkům zjištěného zkoumání na oddělení přestupků MěÚ Šumperk v období 2016 – 2020, kde je za pomoci metody syntézy navržen postup potencionálně přínosný pro toto oddělení.

3 Správní právo trestní a trestní právo

Pod správním právem, jakožto procesním i hmotným, je zahrnuta celá řada právních norem, které upravují procesní postupy veřejné správy, její činnost a organizaci (1, s. 17). Trestní právo je jedním z odvětví práva veřejného a je také součástí právního řádu. Trestní právo rozlišujeme na právo hmotné a procesní. Hmotné právo, čili materiální, chápeme jako právní normy, které regulují vznik, změnu nebo zánik trestněprávních vztahů. Oproti tomu procesní právo, čili formální, reguluje postup orgánů činných v trestním řízení (2, s. 17).

3.1 Správní delikty

ZOPŘN nabyt účinnosti dne 1. 7. 2017 a nahradil tak spolu se zákonem ZNP do té doby platný PZ. Ten sjednotil právní úpravu odpovědnosti za správní delikty fyzických osob, právnických osob a fyzických osob podnikajících, které nyní nazývá přestupky. Dále byl tímto zákonem nově zaveden pojem tzv. jiných správních deliktů, který zahrnuje jak disciplinární delikty, tak tzv. pořádkové delikty (3, s. 22, 23).

Delikt chápeme jako porušení nějaké normy, za kterou je uložena sankce dána zákonem. Jedná se o porušení práva nebo jím stanovené povinnosti. Spácháním správněprávního deliktu vzniká odpovědnost za jeho spáchání (1, s. 184). Tento pojem nemá v zákoně definici, obecně jim ale rozumíme protiprávní jednání, které je v rozporu se zákonem (4, s. 27). Abychom mohli hovořit o správním deliktu, musí dojít k naplnění všech jeho znaků skutkové podstaty přestupku. Těmi jsou protiprávnost, škodlivost, zákonné vyjádření skutkové podstaty a trestnost, které jsou společné pro všechny správní delikty, dále pak objekt a objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka, které již konkretizují správní delikt (1, s. 185).

- **Protiprávnost**

Naplnění znaku protiprávnosti správního deliktu spočívá v porušení jednání vyplývajícím z nesplnění určité povinnosti správního práva (5, s. 71).

- **Škodlivost**

Škodlivostí se rozumí porušení veřejného zájmu či jeho ohrožení (5, s. 185, 186).

- **Trestnost**

S deliktem je v zákoně spojována hrozba trestního postihu, hovoříme tak o trestnosti deliktu. Jedná se o vznik hmotněprávního vztahu mezi správním orgánem a osobou odpovědnou, přičemž vzniká právo správnímu orgánu ukládat správní tresty a povinnost pachateli tento trest strpět či nést odpovědnost za jeho spáchání (5, s. 186).

- **Skutková podstata**

Každá ze skutkových podstat musí být upravena zákonem. Tyto skutkové podstaty jsou tvořeny čtyřmi znaky, a to objektem správního deliktu, který je chráněn zákonem, poté objektivní stránkou, která spočívá v příčinné souvislosti příčiny a následku. Dále může spočívat v konání či opomenutí nějakého jednání, ke kterému byl subjekt povinný. Pokud je naplněna podmínka protiprávního jednání a následku, hovoříme o objektivní stránce. Subjektem může být fyzická osoba (dále i jen „FO“), právnická osoba (dále i jen „PO“) nebo podnikající fyzická osoba (dále i jen „FOP“), která je za delikt odpovědná. „*Subjektivní stránka je tvořena zaviněním*“, které musí být pachateli vždy prokázáno (5, s. 72-75).

3.2 Pojem přestupku

„Dle ustanovení § 5 ZOPŘN je přestupkem společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin“ (6, § 5 odst. 1, 2).

Přestupek je zde vymezen dvojím způsobem, a to jak **pozitivním** vymezením, které nalezneme ve formulaci, že přestupek je „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem*“, tak **negativním** vymezením, které lze spatřit na konci citované věty, „*nejde-li o trestný čin*“.

Přestupkem rozumíme veřejnoprávní delikt drobné kriminality, jedná se např. o hrubé jednání. Abychom mohli hovořit o přestupku, musí být splněny následující podmínky:

- protiprávnost jednání
- nejde o trestný čin
- jsou splněny formální a typové znaky přestupku

- toto konkrétní přestupkové jednání musí spadat pod určitou skutkovou podstatu přestupku, že se o přestupek skutečně jedná (7, s. 2).

Znaky přestupku se dělí na **materiální** a **formální**.

Materiální představují škodlivost činu pro společnost. Od trestného činu se přestupek liší právě společenskou škodlivostí, kdy je nižší pokuta spojována s přestupkem, ta vyšší se naopak týká trestného činu (5, s. 70). Výši způsobené škody rozlišující přestupky od trestných činů najdeme upravenou v § 138 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku, přičemž obecně je tato výše 10.000 Kč oproti dřívějším 5.000 Kč, u neoprávněného užívání věci z cizího majetku činí 50.000 Kč, dříve 25.000 Kč (8, § 138 odst. 1).

Formálními znaky přestupku jsou objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka a protiprávnost. Objekt přestupku určuje, které společenské vztahy, hodnoty a zájmy jsou chráněny zákonem. Objektivní stránka přestupku je charakterizována jednáním, jeho následkem a příčnou souvislostí, která je spojuje. Za subjekt je poté považován pachatel přestupku a subjektivní stránkou se rozumí zavinění, které je jako jednou z podmínek vyslovení viny. Zde rozlišujeme nedbalostní a úmyslné (4, s. 29-42). Za okolnosti vylučující protiprávnost označujeme jednání v nutné obraně či krajní nouzi. Podstatou nutné obrany je odvrácení přímo hrozícího nebo trvajících útoku. Každá osoba je oprávněna útok odvrátit, a to i v případě, že není sama tímto útokem ohrožena. Nutná obrana je zcela nepřipustná proti zájmu chráněnému zákonem (např. proti oprávněnému zákroku strážníka městské policie), (5, s. 168-170). Jednání v krajní nouzi spočívá v odvrácení nebezpečí přímo hrozícího zájmu chráněného zákonem (např. život, zdraví, majetek). Následek takového nebezpečí nesmí být vážnější či stejný než ten, který hrozil. Podmínkou je zde zásada subsidiarity a to, že takové nebezpečí nelze odvrátit jinak. Při posouzení přímo hrozícího nebezpečí je nezbytné zkoumat závažnost následku jednajícího (5, s. 163-166).

Vyňaty z působnosti zákona jsou Prezident ČR, soudce Ústavního soudu, diplomaté, poslanci, senátoři, vojáci, příslušníci bezpečnostních sborů, osoby během výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence (4, s. 37).

4 Odpovědnost pachatele a její zánik

Původní PZ se zabýval pouze odpovědností FO za přestupky, rekonstrukce ZOPŘN navíc upravuje a zavádí odpovědnost FOP a odpovědnost PO (4, s. 10).

4.1 Odpovědnost fyzické osoby

Dle § 18 ZOPŘN „za přestupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku“ (6, § 18). Odpovědnost FO je dána věkem, přičetností a způsobem zavinění spáchaného přestupku. Při určení odpovědnosti je rozhodný okamžik spáchání přestupku. Správní orgán při posouzení odpovědnosti za přestupek přihlíží k závažnosti přestupku a ostatním okolnostem. Za přestupek není odpovědná osoba mladší patnácti let a osoba, která nemohla pro svou duševní chorobu rozeznat protiprávnost svého jednání. Přičetnost osoby není nikde v zákoně definována, jedná se však o vyvratitelnou domněnku, pro kterou platí, aby byla osoba nepřičetná, postačuje tak, aby tato nebyla schopna rozpoznat protiprávnost svého chování (např. osoba s mentální retardací) nebo nemohla v době spáchání přestupku ovládnout své jednání (např. kleptomanie).

Poslední složkou odpovědnosti FO je zavinění. Pojem zavinění tvoří složky vědění a vůle. Zavinění z nedbalosti a úmyslné zavinění tvoří dva základní způsoby zavinění (3, s. 35-41).

ZOPŘN v §15 odst. 2 a 3 rozlišuje úmyslné i nedbalostní zavinění. „Přestupek je spáchán úmyslně, jestliže pachatel chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, nebo věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, s tím byl srozuměn.“ „Přestupek je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí, nebo nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl“ (6, § 15).

4.2 Odpovědnost fyzické osoby podnikající

Jde o osobu, která se dopustila přestupku při své podnikatelské činnosti nebo v přímé souvislosti s ní, a to i v případě, že následně ukončí svoji podnikatelskou činnost, odpovídá za spáchaný přestupek (5, s. 162).

V § 22 odst. 1 ZOPŘN je FOP definována jako *„podnikající fyzická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním a podnikající fyzická osoba svým jednáním porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě“* (6, § 22 odst. 1).

4.3 Odpovědnost právnické osoby

V § 20 odst. 1 ZOPŘN je uvedena odpovědnost PO, a to, že *„právnická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu, za porušení právní povinnosti uložené právnické osobě se považuje též porušení právní povinnosti uložené organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí právnické osoby“* (6, § 20 odst. 1).

PO se stane pachatelem přestupku, pokud kumulativně naplní následující podmínky:

- a) *„jsou naplněny znaky skutkové podstaty fyzickou osobou*
- b) *tato FO se považuje za osobu, jejíž jednání je dané PO přičitatelné*
- c) *tato FO porušila povinnost uloženou PO*
- d) *k porušení této povinnosti došlo při činnosti PO, v přímé souvislosti s činností PO nebo ku prospěchu PO nebo v jejím zájmu“* (5, s. 134-135).

V § 20 odst. 2 ZOPŘN je stanovena definice přičitatelnosti jednání FO, a to jako jedna ze základních podmínek. Při posouzení odpovědnosti PO musí být FO v určitém vztahu k PO. Jedná se např. o *„statutární orgán nebo jeho člen; jiný orgán PO nebo jeho člen; zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při*

plnění úkolů vyplívajících z tohoto postavení; FO, která plní úkoly PO; FO, kterou PO používá při své činnosti; FO, která za právnickou osobu jednala, jestliže PO výsledku takového jednání využila“ (5, s. 143-144).

U PO, která je odpovědná za své jednání, se nevyžaduje zavinění (5, s. 141). Přestupková odpovědnost je zde založena již při vzniku podmínek zakotvených v § 20 ZOPŘN. Zproštění se odpovědnosti u PO je možné pouze, pokud „*prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila*“ (5, s. 150).

4.4 Zánik odpovědnosti za přestupek

V § 29 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich jsou vyjmenovány okolnosti, za kterých odpovědnost zaniká. Jsou to:

- a) *„uplynutím promlčecí doby – tzv. prekluzí*
- b) *smrtí FO*
- c) *zánikem PO, nemá-li právního nástupce*
- d) *vyhlášením amnestie“ (6, § 29).*

Uplynutí promlčecí doby

Správní orgán musí v promlčecí době, po projednání přestupku, vydat rozhodnutí, které nabude právní moci. Pokud to není z jistého důvodu možné, má správní orgán povinnost takové řízení zastavit dle § 86 odst. 1 písm. h) ZOPŘN, a to rozhodnutím, proti kterému se lze odvolat (4, s. 65-66). Základní promlčecí doba uplyne po jednom roce, prodloužená tříletá promlčecí doba, je stanovena sazbou pokuty za přestupek v částce alespoň 100 000 Kč. ZOPŘN v § 31 až § 32 upravuje běh, stavení a přerušení promlčecí doby. Ta se odvíjí od míry závažnosti přestupku. Následujícím dnem po spáchání přestupku, resp. den po ukončeném jednání, počíná běžet promlčecí doba. Pro pokračující, hromadný či trvající přestupek je začátek promlčecí doby poněkud odlišný. U pokračujícího a hromadného přestupku začíná promlčecí doba běžet ode dne následujícího, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku. U trvajícího přestupku začíná tato doba běžet dnem následujícím po dni odstranění protiprávního stavu (3, s. 70-71). Dle § 32 odst. 1 ZOPŘN dochází ke stavění promlčecí doby, přičemž tato doba neběží. Jedná se o promlčecí doby, jako:

- a) „doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení,
- b) doba, po kterou bylo řízení o přestupku přerušeno proto, že bylo možné očekávat uložení trestu obviněnému z přestupku za jiný skutek v trestním řízení, přičemž správní trest, který lze uložit v řízení o přestupku, je bezvýznamný vedle trestu, který by bylo možné uložit v trestním řízení,
- c) doba, po kterou se o věci vedlo soudní řízení správní,
- d) doba, po kterou trvalo podmíněné upuštění od uložení správního trestu“ (3, s. 71).

Nová promlčecí doba začíná běžet dnem přerušení této doby (6, § 32, odst. 1). Konec promlčecí doby nesmí připadnout na sobotu, neděli ani svátek. V těchto případech promlčecí doba končí až následující pracovní den (9, s. 182).

K přerušení běhu promlčecí doby dojde, jestliže nastane jedna z níže uvedených skutečností:

- a) „oznámení o zahájení řízení o přestupku,
- b) vydání rozhodnutí, jímž je obviněný uznán vinným,
- c) vydání rozhodnutí o schválení dohody o narovnání“, od této doby počíná běh nové (3, s. 71).

Pokud dojde k přerušení běhu promlčecí lhůty dle § 32 odst. 3 ZOPŘN, odpovědnost za přestupek zaniká za tři roky, nejpozději do pěti let od jeho spáchání (6, § 32 odst. 3).

Dle § 41 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního plyne, že: „Stanoví-li zvláštní zákon ve věcech přestupků, kárných nebo disciplinárních nebo jiných správních deliktů (dále jen "správní delikt") lhůty pro zánik odpovědnosti, popřípadě pro výkon rozhodnutí, tyto lhůty po dobu řízení před soudem podle tohoto zákona neběží“ (10, § 41).

Smrt FO a zánik PO

Zánikem odpovědnosti z důvodu smrti FO nebo zánikem PO, bez právního nástupce dochází u přestupku v obou případech k odložení dle § 76 odst. 1 písm. g) ZOPŘN. U FOP je stíhán jeho zástupce (je-li takový zástupce znám), věc se v takovém případě neodkládá a správní orgán stíhá jeho nástupce. U PO je to podobné, avšak

zde nedochází ke smrti PO, ale k jejímu zániku. Pokud má taková osoba svého nástupce, pak je za trestní odpovědnost odpovědný právě on (3, s. 70-75).

Dle § 84 ZOPŘN má správní orgán, při posouzení závažnosti přestupku, možnost využít tento paragraf k zákazu zrušení, přeměny obviněné právnické osoby nebo jejího zániku, a to jen v případě, že je důvodné podezření, že se bude taková osoba výkonu správního trestu vyhýbat, mařit uspokojení na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení, anebo že se bude snažit vyhnout potrestání za přestupek (6, § 84).

Vyhlášení amnestie

Posledním důvodem zániku odpovědnosti za přestupek je vyhlášení amnestie, kterou vyhlašuje prezident republiky ve Sbírce zákonů. *„Jedná se o pravomoc prezidenta republiky spočívající v:*

- a) „nařízení o nezahájení řízení o přestupku nebo, bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,*
- b) odpuštění nebo zmírnění uloženého správního trestu nebo jeho zbytku,*
- c) vyřazení přestupku z evidence přestupků“ (3, s. 75-76).*

5 Správní tresty

Následující druhy správních trestů lze za spáchání přestupku uložit FO, PO či FOP (5, s. 22). V § 35 ZOPŘN jsou taxativně stanoveny druhy správních trestů, jsou jimi **napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku** (6, § 35). Tyto tresty mají plnit funkci represivní, preventivní a výchovnou, jak ve vztahu k pachateli přestupku, tak k dalším členům společnosti (11, odst. 184).

V dřívější právní úpravě PZ se místo nynějšího pojmu **správní tresty**, používal název **sankce za přestupky** (5, s. 210). Tento název byl s přijetím nové právní úpravy ZOPŘN zrušen, a to s cílem sjednotit terminologii v oblasti správního a soudního trestání FO, PO a FOP. Správní tresty lze ukládat pouze na základě zákona a takovým způsobem, který tento zákon stanoví (5, s. 210-211).

Obecné zásady pro ukládání správních trestů jsou pak specifikovány v § 37 až § 44 a § 56 až 59 ZOPŘN, kde jsou stanoveny zásady pro ukládání správních trestů (5, s. 213).

5.1 Napomenutí

Tento druh správního trestu má pro pachatele přestupku nejmírnější charakter. Nejedná se o trest, který má pachateli škodit, nýbrž na něj má mít výchovný a morální vliv. Ukládá za méně závažné jednání pachatele. Pokud zákon nestanoví jinak, lze napomenutí uložit za jakýkoliv přestupek. Dle § 90 ZOPŘN lze sankci uložit, jak v řádném řízení, tak dle § 92 ZOPŘN v příkazním řízení. Rozhodnutí nebo příkaz o uložení správního trestu napomenutí, vydaný správním orgánem, musí konstatovat slovo **napomenutí**. Tento druh správního trestu nesmí být uložen společně s pokutou (5, s. 256-258). Napomenutí lze uložit samostatně nebo s jiným správním trestem (5, s. 215). Odpor a odvolání proti uložení napomenutí jsou jediné opravné prostředky, které jsou přípustné ve správním řízení (12, § 81 odst. 1).

5.2 Pokuta

Jedná se o nejčastější formu peněžitého trestu ve správním řízení. Lze ji uložit v podstatě za jakýkoliv přestupek, stanoví-li tak zákon, a to ve výši stanovené zákonem. Není-li výše pokuty zákonem stanovena, ukládá se dle § 46 odst. 1 ZOPŘN ve výši ne více než 1.000 Kč (4, s. 75). Tento druh správního trestu nelze

uložit společně s napomenutím (21, § 36). Výše pokuty se zpravidla určuje s přihlédnutím k povaze a závažnosti přestupku (21, § 38).

U jednotlivých skutkových podstat je zpravidla v následujících odstavcích stanovena konkrétní výše pokuty (5, s. 260). Pokud však výše pokuty za přestupek není zcela mimořádně zákonem stanovena, ukládá se tak pokuta dle § 46 odst. 1 ZOPŘN, a to ve výši nepřesahující 1.000 Kč (21, § 46 odst. 1).

Dle § 68 odst. 2 SŘ je správní orgán povinen uvést lhůtu k zaplacení pokuty (12, § 68 odst. 2). „*Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci, pokud správní orgán nestanoví lhůtu jinou*“ (21, § 46, odst. 2). Jakmile je doručeno oznámení a nelze proti němu podat opravný prostředek, nabude rozhodnutí právní moci (5, s. 262).

5.3 Zákaz činnosti

Účelem tohoto správního trestu je preventivní opatření toho, aby pachateli zabránil v dalším páchání opakovaného přestupku. Záměrem správního trestu je, že pachatel po dobu trvání tohoto trestu, nemůže vykonávat činnost, k níž je třeba veřejnoprávního oprávnění (např. zákaz řízení vozidla, zákaz činnosti spojenou s výkonem živnostenského oprávnění). Jedná se o trest, který má mít pro pachatele výchovný a preventivní charakter. Tento druh správního trestu lze uložit jen tam, kde to zákon výslovně stanoví, a to pouze v délce trvání na maximálně tři roky (4, s. 75, 76).

„*Uvedený správní trest lze uložit samostatně, ale zpravidla se ukládá kumulativně s pokutou*“. Zakázaná činnost musí být správním orgánem důkladně vymezená ve výrokové části rozhodnutí. Uložení trestu zákazu činnosti nesmí bránit mladistvému při přípravě na jeho budoucí povolání a lze jej uložit maximálně na jeden rok. Uložení trestu zákazu činnosti lze jen pachateli, který tuto činnost vykonává v pracovním nebo obdobném poměru nebo takovou činnost, ke které je povinnost souhlasu či povolení státního orgánu (např. myslivecký průkaz, řidičské oprávnění), a zdali byl přestupek touto činností spáchán či v souvislosti s ní (5, s. 266-269). Zákaz činnosti nelze uložit příkazem na místě (5, s. 612).

5.4 Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty

V § 48 odst. 3 ZOPŘN se uvádí, že věc nesmí být v nápadném nepoměru k povaze přestupku (6, § 48 odst. 2). Správní trest propadnutí věci má bránit dalšímu páčání přestupku a jeho následném opakování. Tento trest se užívá např. při držení zakázaných zbraní a lze jej uložit za jakýkoliv přestupek, pokud tak zákon výslovně nevyklučuje. Základním předpokladem uložení tohoto správního trestu je, že věc náleží pachateli přestupku. Další podmínkou je, že „*bud' se jedná o věc, která byla ke spáchání přestupku užita nebo určena nebo přestupkem získána (např. úplatek) nebo byla-li nabyta za věc přestupkem získanou (např. peníze)*“. Vlastníkem propadnuté věci se stává stát, a to dnem nabytí právní moci rozhodnutí (5, s. 271-275). Výše uvedenou sankci lze uložit za přestupky spáchané, jak úmyslným jednáním, tak nedbalostním pochybením. Předmětem trestu propadnutí věci nesmí být nemovitost. Správní orgán nemůže uložit trest propadnutí věci, pokud by taková věc byla v nápadném nepoměru k povaze přestupku (5, s. 273-274).

Trest propadnutí náhradní hodnoty lze uložit jen tehdy, pokud pachatel před uložením tohoto správního trestu věc zničil, poškodil, zcizil či jinak zmařil. Za takových podmínek může správní orgán uložit pachateli propadnutí náhradní hodnoty do výše, která odpovídá hodnotě takové věci (4, s. 77). Taková věc přechází dnem nabytí právní moci rozhodnutí do vlastnictví státu (5, s. 277).

5.5 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Dle § 50 ZOPŘN lze uložit tento druh správního trestu pouze PO či FOP. Výrokovou část rozhodnutí, ve které se ukládá tento správní trest, lze zveřejnit až po nabytí právní moci rozhodnutí. Lhůta, po kterou je rozhodnutí zveřejněno, nesmí být kratší než 2 měsíce a delší než 6 měsíců. Lhůta počíná běžet dnem právní moci rozhodnutí. Zveřejnění rozhodnutí o přestupku se provede tak, že správní orgán vyvěsí výrok rozhodnutí na úřední desce toho správního orgánu, který toto rozhodnutí vydal v prvním stupni. Toto rozhodnutí musí správní orgán vyvěsit po dobu nejméně patnácti dnů a nejvýše na dobu dvou měsíců. Pachatel zde může být označen pouze svými iniciálami. Proti tomuto trestu lze podat dle § 100 ZOPŘN odvolání (5, s. 279-283).

6 Přestupkové řízení

„Přestupkové řízení je zvláštním druhem správního řízení“ a upravuje jej souhrnně práva správního, kterým se tento proces řídí, dále stanovuje povinnosti a práva subjektům procesu, za účelem prokázání či vyvrácení podezření ze spáchání přestupku. V případě jeho prokázání je správní orgán oprávněn uložit, v případě prokázání viny obviněnému, správní trest (5, s. 26-27). ZOPŘN, správní řád a zvláštní zákony jsou základními prameny v řízení o přestupku. V části třetí ZOPŘN je upraveno přestupkové procesní právo, kdy je tento zákon nadřazen správnímu řádu. Správní řád je tak ve vztahu subsidiarity k ZOPŘN (3, s. 112).

Poškozená osoba nebo ten, kdo se o přestupku dozvěděl, může přestupek nahlásit buď oznámením na PČR nebo správnímu orgánu, který je poté povinen zahájit řízení o tomto přestupku. Ve zvláštních případech je toto možné jen se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku, která musí být správním orgánem poučena a musí jí být udělena lhůta k podání souhlasu, která nesmí být kratší než 30 dní (6, § 79 odst. 1). Přestupkové řízení je zahájeno dnem, kdy je podezřelému doručeno oznámení o zahájení řízení, následně po vydání rozhodnutí je vysloven výrok o spáchání přestupku či uložení trestu (6, § 93). V případě neprokázání viny pachateli se řízení zastaví pro některý z důvodů uvedených v § 86 ZOPŘN (6, § 86).

6.1 Účastníci řízení

„Účastník řízení je ten, o jehož právech a povinnostech správní orgán primárně rozhoduje“ (4, s. 117). ZOPŘN v § 68 definuje účastníky řízení, jimiž je v první řadě vždy obviněný, dalšími účastníky jsou poškozený a vlastník věci, která byla, či mohla být zabrána (6, § 68). Mimo výše uvedené osoby nikdo jiný účastníkem řízení není. Tito účastníci se mohou dát nechat zastoupit pouze tou osobou, která je plně svéprávná.

1. Obviněný

„Podezřelý z přestupku se stává obviněným, jakmile vůči němu správní orgán učiní první úkon v řízení“ (6, § 69, odst. 1).

Prvním úkonem v řízení je okamžik, kdy je podezřelému doručeno oznámení o zahájení řízení nebo doručení příkazu. V ten okamžik může plně disponovat svými procesními právy (4, s. 117). V § 69 odst. 2 ZOPŘN je uvedena základní zásada presumpce nevinny, kdy se na obviněného z přestupku nahlíží jako by byl nevinen, dokud není jeho vina vyslovena pravomocným rozhodnutím (6, § 69 odst. 2).

2. Poškozený

Za poškozeného je označena osoba, které byla způsobena spácháním přestupku škoda, nebo se na její úkor obviněný spácháním přestupku obohatil. Jedná se o účastníka řízení, který má vedle obviněného plná procesní práva, avšak pouze ve věci týkající se části řízení ve vztahu k uplatnění nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení. Správní orgán je povinen, pokud nařídí ústní jednání, v řízení o přestupku vyrozumět potencionálního poškozeného. Uplatněním svého nároku na náhradu škody se z potencionálního poškozeného stává skutečný poškozený. Tento nárok může uplatnit v prvním řízení o přestupku, a proto také musí být vyrozuměn správním orgánem o konání ústního jednání a poučen o možnostech uplatnit svůj nárok na náhradu způsobené škody (9, s. 376-377). *„Újma, která nemá majetkový charakter je z adhezního řízení v rámci řízení o přestupku vyloučena“.* Osobu, která v řízení o přestupku uplatní nárok na náhradu nemajetkové újmy v podobě zadostiučnění, správní orgán odkáže s nárokem na soud popř. jiný orgán veřejné moci a takovým nárokem se nebude dále zabývat, tedy ani o něm nebude rozhodovat, neboť jej nepodala osoba v postavení účastníka řízení“ (5, s. 381).

3. Vlastník věci

Účastníkem řízení je vlastník věci pouze v té části řízení o přestupku, která se týká zabránění věci nebo náhradní hodnoty. Zabránění věci nebo náhradní hodnoty je upraveno v hmotněprávní části ZOPŘN a má charakter ochranného opatření (14, s. 588). Od poškozeného se liší zejména rozsahem procesních práv, které jsou o mnoho užší. Vlastník věci není přímým účastníkem řízení, a tak zákon jeho procesní postavení neupravuje samostatně, ale jen v souvislostech, které se jej přímo dotýká (4, s. 118).

4. Ostatní účastníci řízení

- **Osoba přímo postižená spácháním přestupku**

Nový ZOPŘN zavedl pojem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Tato osoba rozhoduje o tom, zda správní orgán zahájí přestupkové řízení či nikoliv. Se souhlasem k zahájení řízení získává osoba postižená spácháním přestupku řadu procesních práv. Jestliže ale tato osoba souhlas k zahájení řízení nepodá nebo vezme-li takový souhlas zpět, správní orgán nepokračuje v řízení a věc se usnesením o odložení zastaví (5, s. 406). Nutno také podotknout, že osoba přímo postižená spácháním přestupku v žádném případě není účastníkem řízení. Tato osoba, je pouze osobou, která se účastní jednání před správním orgánem a má vybraná procesní práva, která jsou v § 71 ZOPŘN jednotlivě vyjmenována. Jedná se např. o „*právo na vyrozumění o zahájení řízení, právo navrhopat důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo na poskytnutí informací o řízení potřebných ke zpětvzetí souhlasu, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo nahlížet do spisu, právo účastnit se ústního jednání a být přítomna při všech úkonech v řízení, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům a právo na oznámení rozhodnutí*“ (6, § 71).

Do 30. 6. 2017 byl účastníkem řízení tzv. navrhovatel, na jehož podaný návrh bylo řízení o přestupku zahájeno. Nový ZOPŘN od tzv. návrhových přestupků upustil a zavedl výše uvedenou osobu přímo postiženou spácháním přestupku (5, s. 381.)

- **Zákonný zástupce, orgán sociálně-právní ochrany dětí a opatrovník mladistvého obviněného**

Pokud hovoříme o zákonném zástupci, opatrovníku a orgánu sociálně-právní ochrany dětí, tak nemluvíme o účastnících řízení, neboť jimi nejsou. Tyto osoby, které se účastní řízení, mají pouze vybraná procesní práva. Jejich přítomnost při řízení před správním orgánem slouží k tomu, aby chránili zájmy a práva mladistvého, který je v pozici účastníka řízení. Práva těchto osob jsou zakotvena v § 72 ZOPŘN. Stejná práva jako má mladistvý účastník řízení má i osoba přímo postižená spácháním přestupku. Zde je právo navýšeno o možnosti zvolit mladistvému zmocněnce, podat odvolání, navrhnout obnovu řízení a právo na vydání

nového rozhodnutí. Zákonný zástupce a opatrovník může zvolit mladistvému obviněnému zmocněnce (15, s. 140-141).

Zvláštní ustanovení o mladistvých

O mladistvém pachateli hovoříme, jedná-li se o osobu, která se dopustila přestupku v době, ode dne následujícího po jeho patnáctých narozeninách, a která zároveň nepřekročila osmnáct let svého věku. V § 37 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku je za splnění uvedených podmínek soudu umožněno osobě, která dosáhla věku šestnácti let, přiznat svéprávnost (16, § 37, odst. 1). Taková osoba je však podle ZOPŘN i nadále považována za mladistvou (9, s. 292).

Je-li mladistvý obviněným z přestupku, musí správní orgán vždy obligatorně nařídit ústní jednání. Dle § 72 odst. 1 ZOPŘN má právo účastnit se ústního jednání také zákonný zástupce či opatrovník mladistvého a OSPOD, a to minimálně s pětidenním předstihem. Při ukládání správního trestu pokuty se její horní hranice u mladistvých pachatelů snižuje na polovinu, a to maximálně do výše 5.000 Kč. Toto ovšem neplatí u mladých podnikatelů, kteří jsou FOP a spáchali přestupky v rámci své podnikatelské činnosti. Při uložení trestu zákazu činnosti nesmí správní orgán mladistvému uložení tohoto trestu bránit při přípravě na jeho povolání a lze jej uložit jen maximálně na jeden rok. Upuštění od uložení trestu je možné, jen lze-li důvodně očekávat nápravu omezujícím opatřením (9, s. 292).

6.2 Zkrácené řízení

1. Příkazový blok

Do 30. 6. 2017 mohl správní orgán vyřešit přestupek v tzv. blokovém řízení. Jednalo se o zkrácenou formu správního řízení. Od 1. 7. 2017 bylo blokové řízení nahrazeno tzv. vydáním příkazu na místě, kdy je pachateli uložena pokuta formou příkazového bloku (5, s. 171). Jedná se tak o rychlejší a efektivnější formu vyřešení přestupku. Výhoda je v tom, že příkazový blok má výchovný charakter, jelikož k potrestání pachatele dochází hned po spáchání přestupku. Pokutu lze obviněnému uložit příkazem na místě do maximální částky 10.000 Kč, u mladistvého obviněného maximálně do výše 2.500 Kč (6, § 91 odst. 1). V § 92 odst. 2 ZOPŘN je uveden výčet požadavků a náležitostí příkazového bloku (6, § 92 odst. 2). Účastník řízení souhlasí s jeho kvalifikací, se zjištěným stavem věci, s uložení správního trestu a jeho

peněžitou výší svým podpisem (12, § 150). Proti příkazu vydanému na místě není přípustný opravný prostředek, jako je odpor ani odvolání (3, s. 172). Lze ale proti němu zahájit přezkumné řízení a to do 6 měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí (5, s. 633). Příkazový blok lze vydat FO, PO nebo FOP (3, s. 171). Vydáním příkazového bloku nelze rozhodnout, jestliže řízení o přestupku již bylo se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku zahájeno (6, § 90 odst. 2).

2. Příkazní řízení

Jedná se o formu zrychleného vyřízení přestupkového řízení a lze jím rozhodnout pouze tehdy, jestliže osoba přímo postižená přestupkem nedala k zahájení řízení souhlas. Příkazem lze uložit správní tresty, jako jsou napomenutí, zákaz činnosti, pokuta, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty (9, s. 562). ZOPŘN ani SŘ nevymezuje, zda může správní orgán spolu tyto správní tresty kombinovat, ovšem k tomuto se vyjádřilo MV, které poukázalo na nemožnost kombinace správního trestu napomenutí spolu s pokutou, ostatní formy kombinace správního trestu jsou přípustné (20).

Příkaz může být jediným a prvním úkonem v rámci řízení. Pokud je protiprávní stav řádně zjištěn, správní orgán může uložit příkaz, aniž by proběhlo správní řízení (12, § 150 odst. 1).

V nové právní úpravě došlo ke změně této problematiky, kdy ZOPŘN rozšířil možnosti ukládání správních trestů, které lze příkazem uložit. Dříve bylo možné udělit při vydání příkazu pouze sankci ve formě pokuty nebo napomenutí. Nově k těmto dvěma trestům přibyl také trest zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty, přičemž se k tomu dále pojí nová právní úprava, kdy odpadá maximální výše pokuty (17, s. 239).

7 Veřejnoprávní smlouva

„Veřejnoprávní smlouva je dvoustranný nebo vícestranný úkon, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva“.

„Veřejnoprávní smlouva nesmí být v rozporu s právními předpisy, nesmí je obcházet a musí být v souladu s veřejným zájmem“ (12, § 159).

Se zánikem okresních úřadů k 31. 12. 2002 byla jejich část pravomocí převedena na obce s rozšířenou působností. Pomocí těchto smluv některé obce řeší problémy se zabezpečením přeneseného výkonu státní správy. Jedná se např. o menší počet kvalifikovaných zaměstnanců, chybějící technické vybavení úřadu nebo nedostatek prostorů pro výkon přenesené působnosti.

„Za obecní úřad obce s rozšířenou působností se považují ty obecní úřady, které vedle obvyklé přenesené působnosti stanovené v § 61 odst. 2 zákona o obcích a vedle přenesené působnosti pověřeného obecního úřadu dle ustanovení § 64 zákona o obcích, vykonávají ještě další přenesenou působnost, kterou jim jmenovitě, jakožto obecním úřadům obcí s rozšířenou působností svěřuje zvláštní zákon, a to ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem, v daném případě vyhláškou Ministerstva vnitra“ (18, s. 216).

Prostřednictvím veřejnoprávních smluv (dále i jen „VS“) se výkon státní správy přenáší mezi obce s rozšířenou působností. K tomuto je třeba souhlasu Ministerstva vnitra ČR. Obsahem této smlouvy je přesun výkonu části státní správy na jiný správní orgán, kterým dle § 8a odst. 2 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, může být např. obecní úřad, matriční úřad, krajský úřad, notář, úřady městských obvodů či jejich částí, držitel poštovní licence, banka, Hospodářská komora ČR a zastupitelské úřady (19, § 8a).

8 Město Šumperk

8.1 Přestupky na území města Šumperk

Město Šumperk je obcí s rozšířenou působností, která se nachází na severu Moravy v Olomouckém kraji. Orgány města jsou zastupitelstvo města, rada města, starosta, Městský úřad a Městská policie. Zastupitelstvo města se skládá z 27 členů, Rada města má 9 členů, z nichž dva členové jsou současně místostarostové obce.

Výkon přenesené působnosti v oblasti projednávání přestupků plní v současné době MěÚ na základě VS dle § 160 SŘ pro 26 obcí, a to Bludov, Bohutín, Bratrušov, Bušín, Dlouhomilov, Hraběšice, Hrabíšín, Chromeč, Jakubovice, Janoušov, Libina (Dolní Libina, Obědné), Loučná nad Desnou (Filipová, Kociánov, Kouty nad Desnou, Přemyslov, Rejhotice), Olšany, Oskava (Bedřichov, Mostkov, Třemešek), Petrov nad Desnou (Terezín), Písařov (Bukovice), Rapotín, Rejchartice, Ruda nad Moravou (Bartoňov, Hrabenov, Hostice, Radomilov, Štědrákova Lhota), Sobotín (Klepáčov, Rudoltice), Sudkov, Šléglov, Velké Losiny, Vernířovice, Vikýřovice.

Pro výkon přenesené působnosti státní správy vede správní řízení dle stávajících norem týkajících se následujících přestupků:

- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich,
- přestupky dle zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích,
- přestupky dle zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, § 16a,
- přestupky dle zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů § 34a,
- přestupky dle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, § 17d,
- přestupky dle § 66d) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů,

- přestupky dle zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů, § 62 odst. 1,
- přestupky dle zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů, § 14, 14a,
- přestupky dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 101,
- přestupky dle zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu, ve znění pozdějších předpisů, § 56,
- přestupky dle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, § 23 odst. 1, § 23 odst.2a, 2b,
- přestupky dle zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů, § 76e,
- přestupky dle zákona č. 296/2009 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, § 26, 27,
- přestupky dle zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 13,
- přestupky dle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, § 28,
- vyhotovování zpráv o pověsti pro oprávněné správní orgány,
- vyřizování žádostí státních orgánů o zapůjčení přestupkových spisů,
- vyřizování žádostí zdravotních pojišťoven o poskytnutí výsledku přestupkových řízení
- zápis do Evidence přestupků dle zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů.

8.2 Přestupkové oddělení

Přestupkové oddělení MěÚ Šumperk projednává přestupky, které mu jsou oznámeny, a to nejčastěji prostřednictvím orgánů Policie ČR, Městské policie Šumperk nebo občanů obce. Povinností policie, při šetření osoby podezřelé ze spáchání přestupku, je zajistit důkazní prostředky pro pozdější dokazování ve správním řízení.

Jestliže není Městská policie Šumperk či Policie ČR kompetentní k projednání přestupku postoupí jej do 30 dnů přestupkovému oddělení k projednání. O tomto přestupku sepíše úřední záznam, případně věc sama odloží. V oznámení uvede jméno, příjmení, datum narození podezřelé osoby, dále popis dané situace a případné svědky události.

Přestupkové oddělení poté předá daný přestupek oprávněné osobě, která se tímto protiprávním jednáním zabývá. Ta následně nařídí ústní jednání, ke kterému zve potřebné dotyčné účastníky řízení. Předvolání je doručováno do vlastních rukou adresáta. Ten se dostaví podat nezbytné vysvětlení k prověření oznámení, uplatnit vlastní návrhy či své připomínky k přestupkové věci. O průběhu jednání se provádí protokol, který obsahuje zejména záznam výpovědi všech účastníků řízení, dále jméno, příjmení, datum narození a popis události. Účastníci řízení jsou ze strany projednávajícího poučeni o svých právech a povinnostech během ústního jednání. Protokol o průběhu jednání sepisuje tzv. zapisovatelka, která je přítomna po celou dobu ústního jednání. Ústní jednání je neveřejné a vede jej referent k tomu určený tzv. projednávající. SO zahájí řízení bezodkladně, nejpozději však do 60 dnů od obdržení oznámení o přestupku.

Personální činnost spojenou s vedením správního řízení v přestupkové věci na MěÚ Šumperk, oddělení přestupků, v současné době zajišťují čtyři referenti (oprávněné úřední osoby). Každý z těchto referentů má k dispozici jednu zapisovatelku, která kromě výše zmíněného, vyřizuje také agendu spojenou s veškerou korespondencí (zprávy o pověsti, zápis přestupků od Městské policie do centrální evidence přestupků, zasílání předvolání k ústnímu jednání či zasílání spisů soudům). Jedná se o 6 plných úvazků, kdy z toho jsou 4 úvazky pro referenty (oprávněné úřední osoby), 0,4 úvazek je navíc pro vedoucí oddělení přestupků a zbylých 1,6 úvazku je rozdělen zapisovatelkám.

9 Analýza správních trestů uložených MěÚ Šumperk v letech 2016 – 2020

Nejčastěji projednávanými přestupky na odboru správním, oddělení přestupků MěÚ Šumperk, v období mezi lety 2016 až 2020, byly přestupky proti občanskému soužití, proti majetku a proti veřejnému pořádku, které jsou definovány v ZNP.

9.1 Kritérium dle nejčastěji oznámených druhů přestupků

Jak již bylo zmíněno, nejčastěji oznámenými **druhy přestupků** na oddělení přestupků MěÚ Šumperk, byly přestupky proti občanskému soužití, proti majetku a proti veřejnému pořádku. K těmto přestupkům dochází nejčteněji nejspíše proto, že jsou člověkem snadno vykonávané v jeho běžném životě.

Tabulka č. 1 Přehled nejčastěji oznámených druhů přestupků

Rok	Vybrané druhy přestupků		
	Občanské soužití	Majetek	Veřejný pořádek
2016	240	139	19
2017	490	195	48
2018	510	190	56
2019	856	218	101
2020	834	237	142
Celkem	2930	979	366

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik MěÚ Šumperk a MV

Nejčastějšími druhy správních přestupků, který byly správnímu orgánu za celé sledované období 2016 – 2020 oznámeny, byly přestupky proti občanskému soužití (2930), proti majetku (979) a proti občanskému soužití (366). Každoročně je v průměru správnímu orgánu oznámeno 586 přestupků proti občanskému soužití, 196 přestupků proti majetku a 73 přestupků proti veřejnému pořádku.

9.2 Kritérium dle skutkových podstat vybraných druhů přestupků

V následujících tabulkách je uveden počet vybraných skutkových podstat nejčastěji projednávaných druhů přestupků proti občanskému soužití, proti majetku a proti veřejnému pořádku v období 2016 – 2020.

U přestupku proti občanskému soužití se ve většině případů jednalo o skutkovou podstatu hrubého jednání uvedené v § 7 písm. c) bod 4. ZNP, dříve § 49 odst. 1 písm. c) PZ. Za celé sledované období pěti let správní orgán projednal 4968 přestupků, z toho nejvyšší počet přestupků proti občanskému soužití, a to konkrétně 2930 přestupků, přičemž nejvyšší počet projednaných přestupků byl proti občanskému soužití v roce 2019, a to 856.

Tabulka č. 2 Přestupky proti občanskému soužití

PŘESTUPKY PROTI OBČANSKÉMU SOUŽITÍ							
	2016	do 30. 6. 2017		od 1. 7. 2017	2018	2019	2020
49/1 a)	36	33	7/1 a)	52	81	73	81
49/1 b)	5	5	7/1 b)	3	3	8	10
49/1 c)	215	87	7/1 c) 3.	104	160	140	129
			7/1 c) 4.	151	259	296	326

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik MěÚ Šumperk a MV

Pozn. k tabulce č. 2: Do 30. 6. 2017 zahrnoval přestupek § 49/1 c) mimo jiné úmyslné narušení občanského soužití schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním. Ten se nyní, dle nové právní úpravy, rozčlenil a upravuje jej § 7/1 písm. c) bod 1. (úmyslné narušení občanského soužití) a bod 4. (jiné hrubé jednání).

Občanské soužití lze charakterizovat jako schválnost, nepravdivé obvinění z přestupku, drobné ublížení na zdraví a také hrubé jednání. Obecně můžeme říci, že nejčastěji jde o porušení pravidel chování, urážky na cti a také slovní vulgarismy např. mezi sousedy, bývalými manžely, ale také pouliční rvačky, konflikty na diskotékách, barech, kde hraje velkou roli také alkohol.

Druhým nejčastěji projednávaným přestupkem byl přestupek proti majetku. Zde se ve většině případů jednalo o skutkovou podstatu krádeže uvedenou v § 8 odst. 1 písm. a) bod 1. ZNP, dříve v § 50 odst. 1 písm. a) PZ. Nejvíce těchto přestupků projednal správní orgán v roce 2020, a to 237. Zde se správní orgán nejčastěji setkává s drobnými krádeži v supermarketech.

Tabulka č. 3 Přestupky proti majetku

PŘESTUPKY PROTI MAJETKU							
	2016	do 30. 6. 2017		od 1. 7. 2017	2018	2019	2020
50/1 a)	128	47	8/1 a) 1.	63	116	119	116
50/1 b)	11	3	8/1 a) 2.	5	11	4	2
50/1 c)	0	1	8/1 a) 3.	10	16	12	30
50/1 d)	0	0	8/1 a) 4.	0	68	67	63

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik MěÚ Šumperk a MV

Třetím nejčastějším druhem přestupku proti veřejnému pořádku byl přestupek rušení nočního klidu, které je zakotveno v § 5 odst. 1 písm. d) ZNP, dříve § 47 odst. 1 písm. c) PZ. Noční doba je definována v § 5 odst. 6 ZOPŘN, kdy se jí rozumí doba mezi 22.00 a 6.00 hodinou. Opět nejvíce projednaných přestupků zaznamenal správní orgán v roce 2020, a to 142. Rušení nočního klidu je často způsobeno hlasitou hudbou z pořádání oslav či diskoték, a to právě po nařízeném nočním klidu.

Tabulka č. 4 Přestupky proti veřejnému pořádku

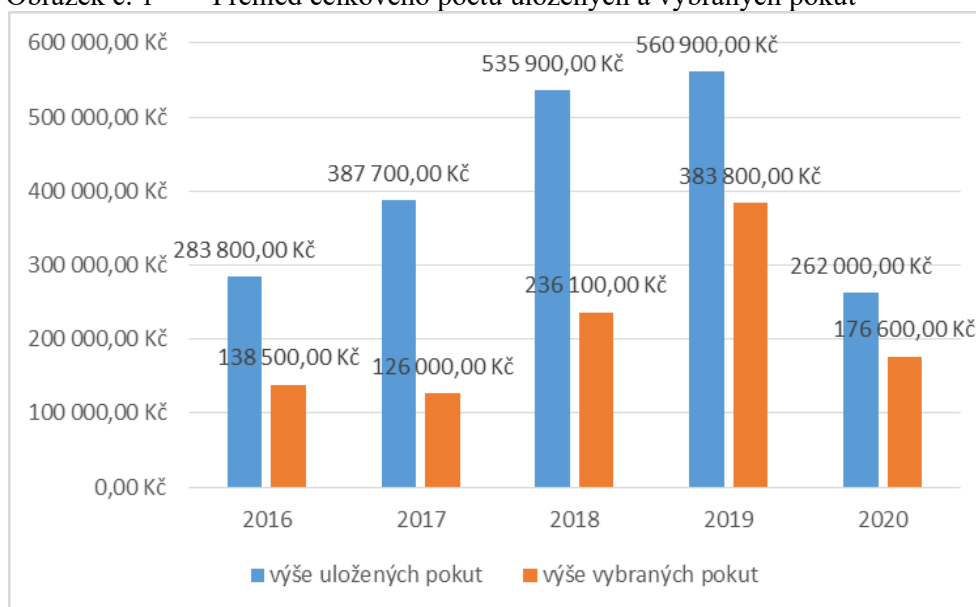
PŘESTUPKY PROTI VEŘEJNÉMU POŘÁDKU							
	2016	do 30. 6. 2017		od 1. 7. 2017	2018	2019	2020
47/1 a)	19	7	5/1 a)	20	39	33	43
47/1 b)	1	2	5/1 c)	8	14	11	15
47/1 c)	20	13	5/1 d)	22	30	37	45
47/1 d)	0	5	5/1 e)	1	5	4	7
47/1 e)	0	0	5/1 f)	6	12	8	17

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik MěÚ Šumperk a MV

9.3 Kritérium dle počtu uložených a vybraných pokut

K tomu, aby pachatel zaplatil uloženou sankci ve správním řízení, vynakládá MěÚ Šumperk své finanční prostředky, ať už prostřednictvím České pošty, kdy opakovaně zasílá pachatelům zásilky nebo prostřednictvím orgánů policie, která pátrá po těchto osobách. Leckdy se jedná o osoby bez domova, cizince, kteří bydlí na ubytovnách nebo osoby, které mají v ČR trvalý pobyt, avšak se tu nezdržují. Tímto dochází ke snížení efektivity přestupkového řízení, jelikož pachatele v některých případech není snadno dohledat. Naopak jsou tu poté pachatelé, kteří se správním orgánem spolupracují a jsou si vědomi svého přestupku a pokutu zaplatí. Předpoklad je takový, že za spáchání přestupku a jeho následném potrestání uložením pokuty v přestupkovém řízení, bude pachatelem přestupku tato pokuta uhrazena.

Obrázek č. 1 Přehled celkového počtu uložených a vybraných pokut

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik MěÚ Šumperk

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že správní orgán uložil v roce 2019 nejvyšší částku na pokutách za sledovaných pět let, a to částku 560 930,- Kč, zároveň také nejvyšší částku správní orgán na pokutách vybral, a to 383 824,- Kč (68%). Nejmenšího rozdílu výše uložených a vybraných pokut dosáhl rok 2020, kde rozdíl mezi pokuty byl 85 400,- Kč. Naopak nejmenší částka byla vybrána na pokutách v roce 2017, kdy se jednalo pouze o 126 025,- Kč (32,5%). Z výše uvedeného grafu vyplývá, že objem uložených a vybraných pokut má kolísavou tendenci. Průměrná roční výše uložených

pokut za sledovaných pět let, na oddělení přestupků MěÚ Šumperk, je v částce 406 060,- Kč. Úspěšnost vybraných pokut za sledované období činí v průměru 52% zaplacených pokut.

Nejmenší částku uložených a vybraných pokut dosahuje rok 2020, který byl zřejmě ovlivněn situací s prokázáním výskytu koronaviru (označován jako SARS-CoV-2) na území České republiky, kdy byl vyhlášen nouzový stav a správní orgány tak byly nuceny omezit či pozastavit výkon příslušných agend v rámci osobního omezení kontaktu s klienty na nezbytně nutnou úroveň. Správní orgány tak nevedli ústní jednání buď vůbec, anebo jen ve velmi omezeném množství tak, jak jim bylo umožněno danou situací SARS-CoV-2.

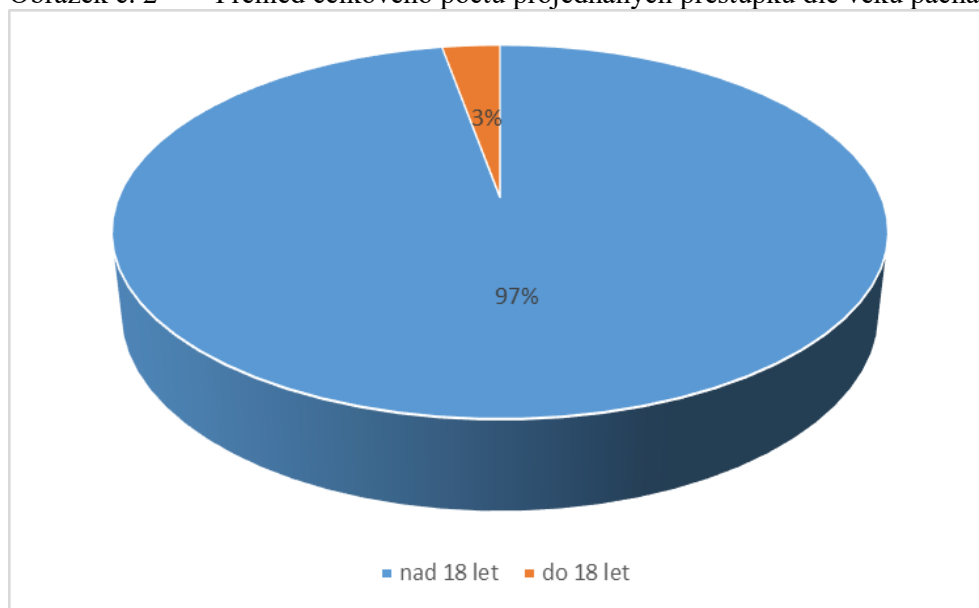
Pokuty si vymáhá MěÚ Šumperk sám, a to prostřednictvím oddělení vymáhání daní a pohledávek, kdy je nejprve pachateli zaslána výzva k zaplacení pokuty a poté, v případě, že není uhrazena, je vymáhána prostřednictvím exekutora, který je v pracovním zařazení MěÚ Šumperk. Exekuční poplatek činí ze zákona 500 Kč, další navýšení pohledávky MěÚ Šumperk neprovádí, i když tuto možnost ze zákona má, a to až trojnásobně. Exekuce se provádí buď srážkou ze mzdy, srážkou z důchodu, srážkou z účtu nebo i exekucí movitých věcí povinných dlužníků. Exekuce srážkou ze mzdy se provádí tak, jestliže pachatel sám uvede zaměstnance, u kterého pracuje, že zaměstnavatel sám uskuteční srážku ze mzdy dlužníkovi. Srážka se provádí z čisté mzdy. Dle zjištěných informací je tato exekuce provedená srážkou ze mzdy mnohdy nicotná, jelikož dlužníci jsou ve většině případů nepracující osoby nebo jejich čistá mzda je natolik nízká, že jim nelze nic srazit z nutného zbývajícího minima. Při exekuci movitých věcí povinných dlužníků nesmí jít o věci, které jsou jemu nutné k plnění svých pracovních povinností, podnikání, dále ani ostatních věcí, které potřebuje k uspokojení svých potřeb či potřeb rodiny, jakožto oděvy, léky, standartní vybavení domácnosti. O exekučním výkonu sepíše exekutor protokol ihned na místě po skončení úkony, který obsahuje např. jména účastníků, stručný popis situace, označení správního orgánu. Věci, které jsou v exekuci dlužníkovi zabaveny, se prodávají v dražbě.

Oproti soudu je výhodou to, že exekutor má rychlejší postih dlužníka, jelikož přichází zanedlouho po spáchání přestupku, Soud ji provádí např. i několik let po spáchání a nemá tak efektivní dopad na pachatele. Důležité je, aby byl pachatel potrestán v co nejkratší době po spáchání přestupku a odradilo jej to od páchaní dalšího protiprávního jednání. Potrestání, kdy se výkon rozhodnutí protahuje soudem o mnoho let se tak míjí účinkem.

9.4 Kritérium dle věku pachatele

Tento níže uvedený graf znázorňuje, v kolika procentech uložil MěÚ Šumperk sankci za projednávané přestupky mladistvým osobám a osobám starším osmnácti let za sledované období 2016 – 2020.

Obrázek č. 2 Přehled celkového počtu projednaných přestupků dle věku pachatele

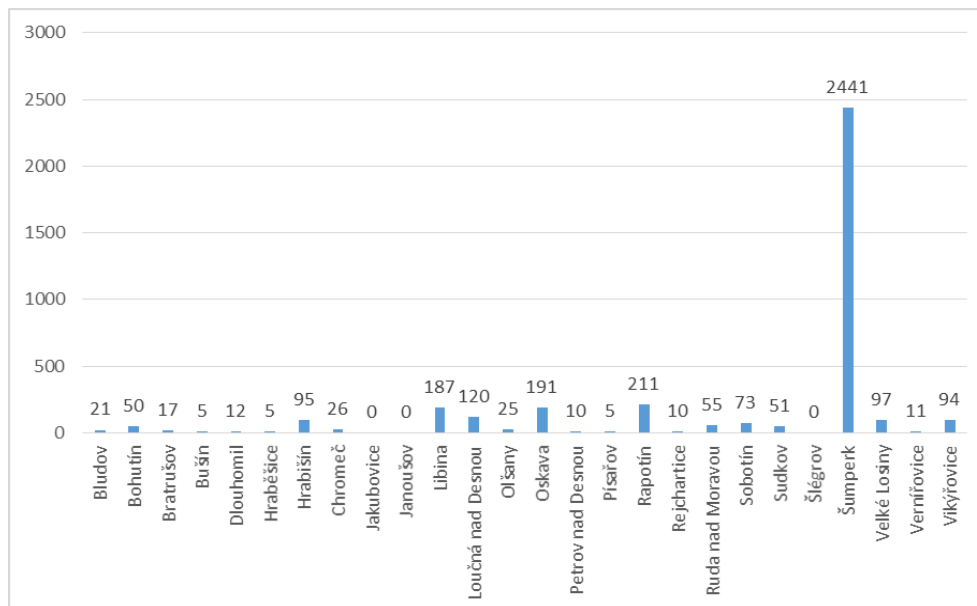
Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik MěÚ Šumperk a MV

Je zde vidět enormní rozdíl v páchaní přestupků. Z celkového počtu projednaných přestupků za sledované období pěti let je téměř 97% přestupků spácháno osobami staršími 18 let (3697 přestupků), zbylá 3% tvoří mladistvý do 18 let (115 přestupků).

9.5 Kritérium dle správních obvodů obce

Jak již bylo zmíněno, město Šumperk projednává přestupky dle přenesené působnosti pomocí uzavřených veřejnoprávních smluv pro již výše zmiňované obce.

Obrázek č. 3 Přehled celkového počtu projednaných přestupků dle správních obvodů

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik MěÚ Šumperk a MV

V tomto grafu je uveden počet vybraných druhů přestupků spáchaných ve správních obvodech těchto obcí za období pěti let. Nejčastěji projednává MěÚ Šumperk, oddělení přestupků, přestupky, spáchané přímo na území města Šumperk. Ty tvoří zhruba 64% všech projednaných přestupků, zbylých 36% je pak spácháno na území ostatních obcí. Je tomu nejspíše proto, že město Šumperk má ze všech správních obvodů nejvyšší podíl obyvatel. Je zde centrum zábavy, jako např. diskotéky, noční kluby či bary, kam se lidé chodí bavit a dochází zde k různým výtržnostem, ať už v souvislosti s požitím alkoholu či nikoliv.

9.6 Kritérium dle způsobu vyřízení

V následující tabulce je uveden počet projednaných přestupků v jednotlivých letech dle způsobu jejich vyřízení, a to za sledované období 2016 – 2020.

Tabulka č. 5 Přehled celkového počtu projednaných přestupků v jednotlivých letech

Způsob vyřízení	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
Blokové řízení/Příkaz na místě	18	24	4	42	16
Příkazní řízení	161	98	275	114	156
Správní řízení	131	215	236	179	231
Odloženo	316	271	211	303	281
Zastaveno	180	110	58	166	24
Celkem projednaných přestupků	806	718	784	796	708
Celkem doručených přestupků	897	1230	1172	1218	1288

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik MěÚ Šumperk a MV

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že SO projednal mezi roky 2016 – 2020 3812 přestupků. Poměrnou část přestupků projednávaných MěÚ, oddělení přestupků, v rámci sledovaného období 2016 – 2020 správní orgán vyřídil způsobem - odloženo, a to v průměru 276 přestupků za rok. Usnesení o odložení správní orgán vydává, jestliže nezjistí do 60 dnů ode dne přijetí oznámení nebo od doby, kdy se o přestupku dozvěděl, skutečnosti pro zahájení řízení. Naopak nejméně přestupků SO vyřídil způsobem - příkaz na místě, a to v průměru 20 přestupků za rok. Pro uložení příkazu na místě je nutné, aby obviněný vyslovil souhlas s uložení pokuty, její výší, právní kvalifikací přestupku, vydáním příkazového bloku a souhlasil se zjištěným stavem věci.

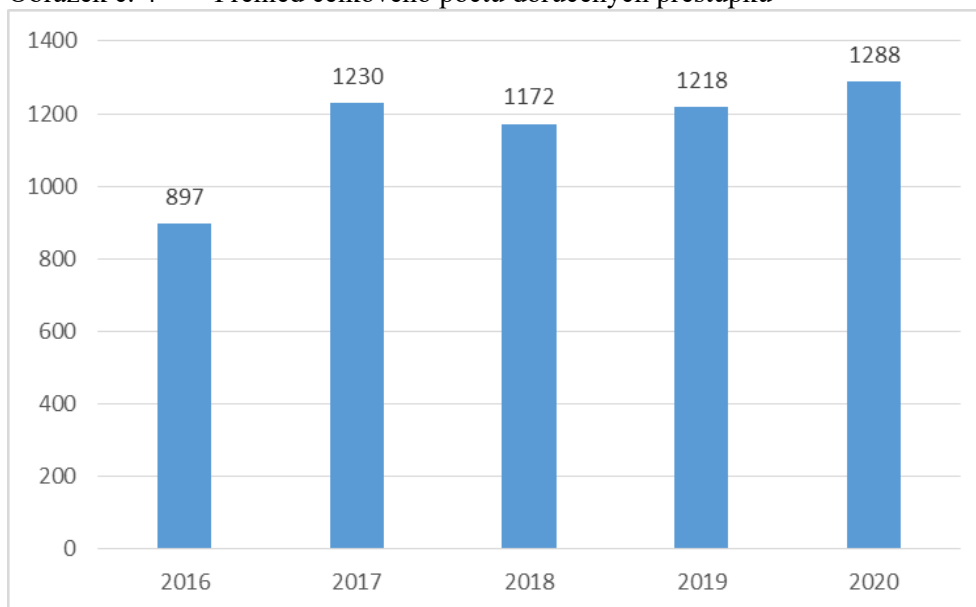
Každoročně tak na jednu oprávněnou úřední osobu (referenta) v průměru připadá 290 oznámení o přestupku, kterými se následně zabývá. Zatím nejvíce přestupků projednali referenti v roce 2020, kdy na jednoho připadalo 322 oznámení o přestupku.

9.7 Kritérium dle celkového počtu došlých přestupků

V následujícím grafu jsou uvedeny počty přestupků, které byly správnímu orgánu doručeny v jednotlivě sledovaných letech. Lze konstatovat, že počet oznámených přestupků rok od roku stále roste. Mezi rokem 2016 a 2017 byl zaznamenán rapidní nárůst počtu oznámených přestupků (333), tj. o 27% více oznámení o přestupku

oproti roku 2016. Přestupkovému oddělení MěÚ Šumperk je tak každoročně doručeno v průměru 1161 oznámení o přestupku. Od roku 2018 počet oznámení o přestupku stále roste. Nejvíce tomu bylo za celé sledované období 2016 – 2020 v roce 2020, kdy se jednalo o 1288 oznámení o přestupku.

Obrázek č. 4 Přehled celkového počtu doručených přestupků

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik MěÚ Šumperk a MV

10 Diskuse

Na základě rozhovorů se třemi referenty, kteří vedou správní řízení v přestupkové věci na oddělení přestupků MěÚ Šumperk, bylo každému z nich položeno šest otázek vedoucích ke zjištění aktuální situace a problematiky ukládání správních trestů na tomto oddělení a následně shrnuty jejich odpovědi.

Otázka č. 1: Jaká je podle Vašeho názoru efektivita ukládání správních trestů v přestupkovém řízení?

Správní tresty, které má správní orgán možnost uložit v rámci řízení o přestupku, tvoří pro někoho dostatečné a efektivní nástroje k potrestání pachatele protiprávního jednání. Jeden z projednávajících si myslí, že k větší efektivitě ukládaných správních trestů zjevně přispěla i centrální evidence přestupků (dále i jen „CEP“), ve které jsou evidovány vybrané přestupky a za jejich opakování lze pak pachateli uložit přísnější sankci. Jiní si zase myslí, že efektivnost ukládání správních trestů není až tak efektivní, a to jednak proto, že přestupkové oddělení je zařazeno pod MěÚ a ne pod soud. Lidé si tak z uložených sankcí nic nedělají, nemají z toho takový respekt. Dále bylo zjištěno, že k přestupkovému jednání ve většině případů nechodí a zásilky si nepřebírají. V dnešní době je navíc velice málo pachatelů, kteří mají dostatek sebereflexe a přiznají, že se něčeho protiprávního dopustili. Když se takový přeci jen najdou, stačí jim jedno projednání přestupku, nízký trest a příště si už dávají pozor, aby se něco takového neopakovalo. Většina pachatelů si z přestupkového řízení nic nedělá, a to proto, že vědí, že vymahatelnost práva je malá. Na vymáhání uložených správních trestů se pak všichni shodli, že je problematické zejména u tzv. nepřizpůsobivých občanů (např. lidí bez domova, sociálně slabí).

Otázka č. 2: Jak hodnotíte zavedení centrální evidence přestupků, k čemu přispívá a jak funguje v praxi?

K tomuto bylo zjištěno, že CEP má smysl z toho důvodu, že si správní orgán může zjistit, zda pachatel něco v minulosti již spáchal. Projednávající si myslí, že větší smysl by nejspíše mělo to, pokud by z něj čerpaly i soudy a správnímu orgánu by tím pádem odpadla související agenda s tímto spojená, tj. zasílání zpráv o pověsti a zasílání spisů na žádost právě soudů. Soudy jej nejspíše využívají také, pouze ale v malé míře, protože si z CEP mohou zjistit pouze základní skutečnosti (kdy byl spáchán přestupek, za co, kolik, a

který správní orgán uložil), ale nezjistí skutečnosti, které konkrétně potřebuje (např. konkrétní skutek nebo proti komu se pachatel přestupku dopustil). Jediné, co díky CEP opravdu odpadlo, tak jsou žádosti na ověření způsobilosti pro žadatele zbrojních průkazů.

Otázka č. 3: Jaký máte názor na ukládání správních trestů v přestupkovém řízení?

Správní orgán musí při své úvaze o uložení druhu a výše správního trestu přihlídnout k okolnostem na specifika jednotlivých případů a zohlednit i další okolnosti, které mají vliv na míru společenské škodlivosti daného přestupku. Výše správního trestu pokuty či zákazu činnosti se pak řídí příslušnými ustanoveními zákona o některých přestupcích, kde jsou stanoveny horní hranice pokut pro jednotlivé skutkové podstaty, případně je zde stanovena doba zákazu činnosti. Došlo-li tedy ke spáchání přestupku a nebylo-li na místě předání či odložení věci a nepřicházelo-li v úvahu ani upuštění od správního trestu, kdy již s ohledem na závažnost přestupku, okolnosti jeho spáchání a osobu pachatele by bylo možno důvodně očekávat, že již samotné projednání věci před správním orgánem postačí k jeho nápravě, uloží se tedy za daný přestupek či přestupky projednané ve společném řízení správní trest v intencích shora uvedených zásad. Projednávající se domnívají, že posláním správních orgánů je vést občany k tomu, aby dodržovali zákony a jiné právní předpisy a v případě, že občané svým jednáním poruší stanovené povinnosti a naplní některou ze skutkových podstat přestupků, přistoupí pak správní orgány k uplatnění odpovědnosti za přestupek. Za podstatné však považují to, aby uložený správní trest byl přiměřený povaze a závažnosti přestupku, jakož i jiným okolnostem, jež jsou demonstrativně vyjmenované v § 37 ZOPŘN a vedl tak k nápravě pachatele, což by mělo být především smyslem řízení o přestupku.

Otázka č. 4: Jaký je Váš názor na zavedení nového ZOPŘN? V čem spatřujete pozitivní a negativní vymezení?

S nabytím účinnosti nového ZOPŘN vidí jak pozitivní tak negativní vymezení tohoto zákona. Negativní spatřují v tom, že v dřívější právní úpravě šly tzv. návrhové přestupky, po uplynutí dané lhůty, ihned odložit a přestupek byl vyřízen. To již nová právní úprava neumožňuje. Co ale považují za přínosné, tak je úprava trestní odpovědnosti pro nejen

fyzické osoby, ale také pro fyzické osoby podnikající a právnické osoby, které dříve nebylo možné trestat. Pozitivní vymezení naopak vidí v zavedení řady nových institutů, které by se měly do řízení lépe promítnout, např. jasně konkretizuje polehčující a přitěžující okolnosti.

Otázka č. 5: Jaký je rozsah a personální zajištění na oddělení přestupků MěÚ Šumperk?

Personální zajištění chodu oddělení přestupků je značně vytížené, a to jak z pohledu velkého množství přestupků, které je na čtyři projednávající výrazně demotivující, zaměstnanci často pracují na pokraji svých sil. Počet zaměstnanců by se měl navýšit minimálně o dva, neboť počet přestupků každoročně roste, výjimkou je, dle aktuálního zjištění, kdy vynechám zkoumané období, nynější nouzový stav souvisejícím se šířením onemocnění Covid-19, kdy poklesl počet přestupků oznámených zdejšímu přestupkovému oddělení ve srovnání s předchozími lety. Dle slov vedoucí oddělení se „*v souvislosti s onemocněním Covid-19 přestupky dle zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, navýšily minimálně. Spíše se zdá, že v době nouzového stavu mírně ubyly přestupky proti majetku, a to nejčastěji krádeže*“. Počet oznámených přestupků se navýšil proti předchozím letům cca o 100 přestupků ročně. Jde o přestupky na úseku zákona o střetu zájmů a nově přestupky podle krizového zákona – porušení vládních opatření. Dalším problémem personálního zajištění úzce souvisí s dodržováním lhůt, rychlostí projednávání přestupků včetně vydávání rozhodnutí tak, aby případný postih za protiprávní jednání následoval nedlouho po jeho spáchání, čímž by se zvýšila jeho efektivnost a účelnost. Příčinu tohoto stavu lze spatřovat mimo jiného i v tom, že nejsou stanovena žádná kritéria, z nichž by bylo možno vycházet, a to například, kolik projednávajících je odpovídající na počet obyvatel správního obvodu nebo ještě lépe ukazatel počtu přestupků za rok připadajících na jednoho projednávajícího. Samotné řízení o přestupku je poměrně složité a vzhledem k nové úpravě promlčecí doby, kdy v průběhu řízení může docházet a mnohdy často i dochází ke stavení a přerušení promlčecí doby, kdy v důsledku toho pak dochází ke kumulaci přestupkových případů i z předchozích let. Náročnost řízení o přestupcích je dána také tím, že podklady pro vydání rozhodnutí si opatřuje sám správní orgán, přičemž je současně povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu. V řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán pak povinen i bez návrhu

zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící jak ve prospěch, tak i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena. V ZOPŘN je již také komplexnější právní úprava, která se víceméně přibližuje trestnímu právu a klade vyšší profesní nároky na oprávněné úřední osoby, které tyto přestupky projednávají. Tato osoba musí mít vysokoškolské vzdělání v magisterském nebo bakalářském studijním programu v prokázat odbornou způsobilost zkouškou provedenou u MV.

Otázka č. 6: Navrhli byste zavedení jiného správního trestu?

Vzhledem k problematickému vymáhání uložených správních trestů u tzv. nepřizpůsobivých občanů se nabízí otázka, zda by zavedení určitých alternativních trestů, zvláště pracovního charakteru, nepřispělo k nápravě těchto pachatelů, byť by si toto řešení patrně vyžádalo vyšší finanční náklady. Rovněž by se v zájmu efektivnějšího boje proti drobné kriminalitě přikláněli k tomu upravit zákon tak, aby člověk, který opakovaně ve stanovené době spáchá přešupek, dostal přísnější trest, tedy konkrétně, aby v některých případech, například u majetkových druhů přestupků či úmyslného ublížení na zdraví, mohlo jít o trestný čin.

11 Závěr

Ve vztahu ke stanoveným cílům bakalářské práce, ke zjištěným skutečnostem, poznatkům a informacím z činnosti přestupkového oddělení bylo zjištěno, že se správní orgán musí při ukládání správních trestů v řízení o přestupku na oddělení přestupků MěÚ Šumperk řídit příslušnými ustanoveními ZOPŘN a ZNP, vycházet ze zjištěných skutečností určitého případu, tuto svoji úvahu řádně vyhodnotit a ve vydaném rozhodnutí též odůvodnit. Při rozhodování o přestupku u méně závažných deliktů správní orgán nejprve zvažuje, zda samotné projednání věci před správním orgánem postačí k nápravě pachatele a je tedy možné za této situace od uložení správního trestu upustit nebo zvolit mírnější formu trestu, a to napomenutí. Při rozhodování o druhu a výměře správního trestu se správní orgán rozhoduje tak, aby byl postih adekvátní konkrétnímu protiprávnímu jednání. Jak vyplývá z provedeného výzkumu, tak nejčastěji řeší správní orgán správní trest pokuty ve správním řízení a správní trest napomenutí ve zkráceném řízení. Co se týká efektivnosti počtu uložených a vybraných finančních částek na pokutách, tak ta dle výzkumu odpovídá v průměru téměř 52% úspěšnosti jejich zaplacení.

Vzhledem k problematickému vymáhání uložených správních trestů u tzv. nepřizpůsobivých občanů, by se jako alternativa správního trestu pokuty, jevílo zavedení nového druhu správního trestu, a to v podobě pracovního charakteru. Takový správní trest by spočíval především ve výkonu obecně prospěšných prací. Pachatel by tento druh správního trestu musel vykonávat osobně a zejména pro mladistvé pachatele by sloužil také jako výchovný prostředek. Pro některé by byl jistě nepříjemný, z důvodu nechuti manuální práce či stydlivosti před svými vrstevníky, čemuž by se především mladistvý pachatelé snažili vyhnout. Takovéto řešení by si patrně vyžádalo vyšší finanční náklady pro MěÚ Šumperk, avšak pro pachatele by bylo jistě účinné, aby další přestupky již nepáchali a vzali si z toho ponaučení.

Posuzováno bylo také personální zajištění chodu oddělení přestupků. Ze zjištěných skutečností tento problém úzce souvisí s dodržováním lhůt, rychlostí projednávání věci, včetně vydávání rozhodnutí tak, aby případný postih za protiprávní jednání následoval nedlouho po jeho spáchání, čímž by se zvýšila jeho efektivnost a účelnost. Ke zjištěnému současnému stavu se jeví jako vhodné navýšit personální stav minimálně o jednu

projednávací osobu a jednu zapisovatelku, a to z toho důvodu, že přestupkové řízení dle stávajícího zákona je procesně složitější a trvá déle, než tomu bylo za účinnosti starého zákona. Správní orgán tak není schopen projednat tolik přestupků, jako tomu bylo dříve, to znamená, že se navyšuje počet otevřených spisů. Správní orgány nemají čas a možnost se každým jednotlivým případem důsledně zabývat a následkem toho vznikají procesní chyby a pachatelé tak zůstávají bez trestu. Jak už bylo zmíněno, aby mělo uložení trestu smysl, je nutné, aby přišlo co nejdříve po protiprávním jednání. Dalším z důvodů, proč navýšit personální stav je obava z navýšení počtu přestupků, a to z důvodu posunutí horní hranice přestupku, která byla do 1. října 2020 pět tisíc korun. Nad tuto částku se již jednalo o trestný čin a přestupek již neřešil správní orgán. Od 1. října 2020 je tomu ale jinak. Podvod, zpronevěra nebo krádež je nově do částky deset tisíc korun. Do budoucna se dá předpokládat, že s přijetím této horní hranice pokuty u trestních činů budou správní orgány zahlceny oznámením nových přestupků a lze jen s těžkostí říci, zda budou mít kapacity na projednání takového množství přestupků do budoucna. Pro obce navíc toto zvýšení hraniční částky trestného činu přinese větší zátěž, kdy správní orgány nebudou stíhat své přestupky řešit. Přitěžující okolnosti při výběru uchazečů na pozici projednávacího patří nároky kladené na tyto osoby, které již musí mít dle nového ZOPŘN zkoušku odborné způsobilosti dle zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávních celků a o změně některých zákonů, a dále vzdělání v magisterském nebo bakalářském studijním programu. Výjimku z toho mají osoby starší padesáti let, kteří mají praxi nejméně deset let s projednáváním přestupků.

K problematice navýšení počtu pracovníků na oddělení přestupků nejsou stanovena žádná kritéria, z nichž by bylo možno vycházet, např. kolik projednávacích je odpovídající na počet obyvatel správního obvodu nebo ukazatel počtu přestupků za rok připadajících na jednoho projednávacího. Náročnost řízení o přestupcích je dána také tím, že podklady pro vydání rozhodnutí si opatřuje sám správní orgán, přičemž je současně také povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu. V řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán pak povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící jak ve prospěch, tak i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena.

12 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura a internetové zdroje

- [1] HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z. *Správní právo hmotné: obecná část. 3. aktualizované vydání.* Praha: Leges, 2019. 223 stran. ISBN 978-80-7502-353-7.
- [2] JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část.* Praha: Leges, 2009. 895 stran. ISBN 978-80-8721-224-0.
- [3] FRUMAROVÁ, K. a kol. *Správní trestání.* Vydání první. Praha: Leges, 2017. 396 stran. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9.
- [4] STRAKOŠ, J., KROUPOVÁ, P. *Základy správního trestání. 3. rozšířené a doplněné vydání.* Praha: Institut pro veřejnou správu, 2019. 124 stran. Skripta. Ediční řada: fialová. ISBN 978-80-86976-54-9.
- [5] KUČEROVÁ, H., Horzinková E. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. 2. aktualizované vydání.* Praha: Leges, 2019. 960 stran. Komentátor. ISBN 978-80-7502-383-4.
- [6] Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250).
- [7] STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 240 stran. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-096-0.
- [8] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Účinné znění od 1. 1. 2021 – bez omezení, § 138 odst. 1. [online]. Dostupné z [www: https://www.codexisuno.cz/9H7?lang=cs](https://www.codexisuno.cz/9H7?lang=cs).

- [9] KUČEROVÁ, H., Horzinková E. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Vydání první. Praha: Leges, 2017. 860 stran. Komentátor. ISBN 978-80-7502-211-0.
- [10] Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-150>.
- [11] Nález Ústavního soudu, odst. 184. [online]. Dostupné z www: nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-83-06_1.
- [12] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>.
- [13] Sbírka rozhodnutí nejvyššího správního soudu [online]. Dostupné z www: <https://sbirka.nssoud.cz/cz/spravni-rizeni-zastoupeni-ucastnika-rizeni.p3320.html>.
- [14] JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 1153 stran. ISBN 978-80-7400-666-1.
- [15] MATEŠ P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 272 stran. ISBN 978-80-7400-680-7.
- [16] Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.
- [17] MÁRTON M., GONSIOROVÁ, B. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. Praha: Leges, 2017, 272 stran. ISBN 978-80-7502-200-4.
- [18] KOUDELKA, Z., ONDRUŠ, R., PRŮCHA, P. *Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. 379 stran. ISBN 978-80-7201-444-7.

- [19] Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-365>.
- [20] Ministerstvo vnitra. Poradní sbor ministra vnitra. Zápis z konzultačního dne k přestupkové problematice konaného odborem všeobecné správy Ministerstva vnitra pro zpracovatele přestupkové agendy dne 5. 9. 2017. Dostupné z www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/spravni.../zapis_ze_dne_5_9_2017.pdf.
- [21] Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>.